

Атаксия: Бейтаптар үчүн маанилүү фактылар

Бул эмне?

Атаксия деген сөз грек тилинен келип, «тартипсиз» же «иретсиз» дегенди билдирет. Атаксия тартипсиз, олдоксон кыймылдарды жана тең салмагын кармай албоону билдирет. Кыймылдын координациясы нерв системасынын бир нече бөлүктөрүнүн биргелешип иштешин талап кылат, эгер бир жери жабыркаган болсо, атаксия пайда болушу мүмкүн. Дарыгер сизди текшерип, атаксия мээнин, жүлүндүн же нервдин иштешинин бузулушунан келип чыккандыгын аныктай алат. Мээде атаксияга жооптуу аймагы – каракуш мээ.

Атаксиянын белгилери кандай?

- Турганда тең салмактуулукту сактоо кыйынчылыгы
- Жүрүүдөгү кыйынчылыктар төмөнкүлөрдү камтышы мүмкүн:
 - Буттарыңызды кең жайып басып жүрүү
 - Термелип басуу же бир тараптан экинчи тарапка термелген
 - Түз сызык менен жүрө албоо
 - Тең салмактуулукту сактоо албаган үчүн жыгылуу
- Координацияланбаган, олдоксон кол кыймылдары
- Максатка жеткенде адатта күчөй турган титирөө. Ал колго, бутка, башка, ал тургай бүт денеге таасирин тийгизиши мүмкүн.
- Кеп көйгөйлөрү, так эмес сүйлөө
- Эки же кош же бүдөмүк көрүүнү пайда кылган көз кыймылдарынын көйгөйлөрү
- Баш айлануу

Себептери эмнеде?

Атаксия - бул неврологиялык белгиси, оору эмес.

Атаксиянын көптөгөн себептери болушу мүмкүн:

- Мээнин шишиги, инсульт, баш травмасы, инфекция ж.б.
- Витаминдердин жетишсиздиги, мисалы B1, B12 же E витамининин деңгээли төмөндүгү
- Фенитоин, карбамазепин, барбитураттар, седативдүү дары-дармектер, кээ бир антибиотиктер, литий, амиодарон жана спирт сыяктуу уулуу заттардын таасири.
- Аутоиммундук илдеттер, мисалы, себилме склероз, шишикке каршы иммундук жооп, мээ кан тамырларынын сезгенчи же целиакия оорулары

- Калкан бездин иштешинин бузулушу же кандагы канттын деңгээли төмөндөшү сыяктуу зат алмашуу (метаболизм) оорулары
- Мээ нерв клеткаларын жоготкон нейродегенеративдик оорулар, мисалы, мультисистемдик атрофиясы (МСА), спиноцеребелардык атаксия (СЦА) ж.б.
- Тукум куучулук (тукум куума же генетикалык) себептер

Атаксия кантип аныкталат?

Атаксияны аныктоо үчүн дарыгер сиздин дарт баяныңызды жана оору тарыхнамасын, анын ичинде үй-бүлөлүк маалымат, жөнүндө сурашы керек. Сиз ошондой эле неврологиялык деталдуу текшерүүдөн өтөсүз, эгерде зарыл болсо, төмөнкү диагностикалык тесттерден өтөсүз:

- Мээ же/ жана жүлүн компьютердик томографиясы (КТ) же магниттик-резонанстык томографиясы (МРТ)
- Кан, заара жана жүлүн суюктугунун (суусун) анализдери
- Кан басымын жана зааранын иштешин текшерүү
- Жүрөктү текшерүү
- Нерв өткөрүмдүүлүгүн изилдөөлөр жана электромиография (ЭМГ / ЭМНГ)
- Когнитивдик же нейропсихологиялык баалоо
- Көз текшерүү
- Генетикалык / тукум куучулук атаксияга кан анализдери

Дарылоо барбы?

Атаксияны дарылоо себебине жараша болот. Эгерде атаксия дары-дармектерден же уулардан келип чыкса, анда ал заттын таасирин токтотуу атаксияны жакшырта алат. Атаксиянын себеби витаминдердин жетишсиздиги, шишик, аутоиммундук илдеттер же метаболизм ооруларда болсо дарылоого мүмкүн. Айрым белгилүү генетикалык атаксиялар бир витамин же дары-дармек менен дарыланат.

Конкреттүү дарылоо жок болгон учурда физикалык, оккупационалдык жана логопедиялык терапиялар атаксия менен ооруган бейтаптардын функцияларын жана жашоо сапатын жакшыртууга жардам берет.